

Ablak

FÚZFASÍP (VIII.)

A SZENZÁCIÓK ÉVE

B O R D Á S G Y Ö Z Ö

– Hallották, mit talált ki már megint ez a Sauer? – kérdezte Stern történelemtanár a fölháborodástól vörös arccal Veér Kálmántól, a hitoktatótól és Klein Ferenc tiszteletestől, akik a kicsöngetés után együtt tartottak a tanári felé.

– Talán fonjuk is meg azokat a kosarakat? – kérdezett vissza a reverendás tanár gúnyosan.

– Még arra is sor kerülhet – jött azonnal a válasz –, ha hagyjuk, hogy mindig az történjen, amit a doktorkánk akar. Képzeljék, azt javasolta Székely igazgatónak, hogy a gimnázium testületileg vonuljon ki abba a cirkuszba. Na, mit szólnak ehhez?

– Nézze, Stern kolléga – szólt most közbe Klein Ferenc –, ha az egész város ott lesz, márpedig ezt a csodát mindenki látni akarja, miért maradnának ki éppen gimnazistáink. A helybeliek a szüleikkel is elmehetnek, ezt nem tilthatjuk meg, a kollégistákat pedig még csendőrséggel sem lehetne visszatartani. Szökdössenek inkább?

– Nem egészen értek egyet önnel – szállt vele szembe Veér –, mert ha így gondolkozunk, akkor előbb-utóbb a vörös lámpás házba is be kell engednünk őket. Márpedig, megengedi, helyes nevelésükért elsősorban mi vagyunk a felelősek.

– Én azt mondom – s bölintott helyeslően Veér felé a történelemtanár –, előbb mi nézzük meg azt a mozgóképszínházat, aztán ha úgy találjuk, van benne nevelő szándék, van benne edukáció, ha érezni lehet a filmen a hazafias szellemet, akkor vihetjük a gyerekeket is.

A tanári, amelyből régebben mindig csak valami zordon csend áradt, amibe beleborzad a gyerek, ha belép, most inkább a gimnáziummal szemközt levő rőfösüzet zsongásához hasonlított. Nem először, s való igaz, hogy a kedélyeket és indulatokat leginkább Sauer ötletei dúlták föl. Az ő nyugtalan természete okozta, hogy még a tanári fegyelem is föllazult.

Stern, aki kifelé tartva ütközött a két papba, most mintha meggon-
dolta volna magát, s velük együtt ment vissza, talán hogy le ne
maradjon valami fontosról, aminek az lett az eredménye, hogy a heves
vitatkozásban már a lángok is fölcsaptak. Semmi akadályja sem volt.
Sauer, szokásához híven, óráját most sem fejezte be a csöngetéskor,
neki mindig szüksége volt még öt percre, Székely igazgató pedig,
akinek egyébként különös érzéke volt a kedélyek csillapításához,
irodájában telefonált, nyilván Wagner jegyzővel tárgyalt, mi másról,
mint a szombatra tervezett nagy eseményről és Sauer javaslatáról.

Az első vándormozi fogadására készültek Ú.-ban. A plakátok már
előző héten piacnapon megjelentek a városban, úgyhogy mindenki
olvashatta: *„Bosnyák Ernő vándormozija 1913. március 24-én és
25-én összesen hat vetítést rendez, délután 3-kor, 5-kor és 7 órakor.
Belépődíj felnőtteknek 2 korona, 15 éven aluli gyerekeknek 1
korona. Szenczáció! Várjuk Önt és t. Családját a sátoros mozgó-
képszínházba! A vetítés rendkívüli költségeit az Ú.-i kendergyár RT
fedezi.”*

Csak az igazgatói iroda ajtajának csikordulása tompította a zajt,
amely akkor ült el, amikor Székely igazgató kilépve rejtekhelyéről
nagyon, de nagyon szigorú pillantást vetett a tanárok felé. A gyors
elhallgatásban közrejátszott persze az is, hogy mindenki kíváncsi
volt, hogyan döntött a „felsőbb instancia”. A vándormozit minden
tanár látni szeretne volna, csak úgy repesett a szívük valami látványért,
de hogy a gyerekeket vinni kell-e, avagy sem, ez volt a kérdés. A tét
viszont, megnyeri-e Sauer újabb csatáját is, vagy akár végre valami,
ami nem sikerül neki. Különösen a két pesti látogatása óta, bármihez
nyúlt, eredménnyel járt. Minden az ő elképzelése, az ő akarata szerint
történt. Hogy másoknak nemigen volt ötlete, ezt nem vették észre,
csak az volt nekik a fontos, hogy ne úgy történjen végre valami,
ahogyan az újdonsült doktor akarja.

Mekkora vita folyt a télen is, kivonuljon-e a gimnázium sarjvágásra.
Mert az hagyján, hogy Sauer kitalálta: a kockacukor szállításához
nagyon megfelel majd a fűzfavesszőből font kosár, még az is, hogy
kieszközölte, a vesszők kitermeléséhez adja beleegyezését a Csatorna
Társaság, amelyé a föld, de hogy a sarjakat a gimnazistákkal vágassák,
mert a cukorgyárban, ahol még javában folyt a kampány, nem volt
szabad munkaerő, ez már több volt a soknál.

– Itt urakat nevelünk, és nem favágókat – érvelt akkor is Stern, s
ezzel a véleményével nem volt egyedül.

De az akkori hangoskodókénál is erősebb volt Sauer argumen-
tuma: a gimnáziumi alapítványok nemcsak hogy üresek, hanem 4500

koronányi hiány is van. Ebből háromezer behozható a sarjvágással. – Ezenfelül munka közben – s ezen a ponton dőlt el Székely igazgató számára a vita – és az avarban folyó életről fogok gyakorlati előadást tartani – ígérte Sauer.

Tanártársai még azzal is próbálkoztak, hogy elismerték ugyan, a fűz kosárfonásra alkalmas, de cukorszállításra semmi esetre sem, mert a cukor beszívja a fa illatát, amitől olyan lesz, mintha olcsó kölnivízzel locsolták volna meg. Tudni vélték, hogy akárcsak a gyümölcsíz vagy a szilvalekvár csomagolására, kizárólag tölgyből vagy bükkből készült vékony lemezek alkalmasak. De a cukorgyár igazgatója adott Sauer szavára, és elhitte neki, hogy a fűz nemcsak megfelelő, hanem a leggyorsabban és a legolcsóbban kitermelhető, s hogy a fák visszavágásától számított egy éven belül annyi vesszőt lehet nyerni, hogy az elegendő az egész évi termés csomagolásához. A gimnazisták egy jó délelőtt alatt tizenhat köbméter vesszőt nyestek le és kötöttek kévébe, a gyárban pedig még eladásra is készítettek fedeles cukroskosarakat, a cservenkaiaknak is például, akik azóta saját füzesüket is visszavágták. Igaz, nekik már fizetniük kell a Csatorna Társaságnak.

A kampány végeztével Weis csekélyke ráfizetés árán ugyan, de kifizette a gimnáziumi mérleghiány fedezéséhez szükséges pénz is, amivel nemcsak lecsillapította a kedélyeket, hanem hozzájárult ahhoz is, hogy mind a huszonöt tanár utólag megkapja a száz korona lakáspénzt is, amit a szabályzat értelmében csak akkor lehetett kifizetni, ha már egyensúlyban volt a mérleg.

Székely igazgató a likviditáson túl annak a munkaláznak örült, amelyet a sarjvágáson tapasztalt. Szinte versenyeztek a gyerekek, ki fog több kévét készíteni. A tízórai pihenő alatt pedig, miután a diákok megitták a cukorgyári kantinból szállított meleg teát, és elszopogatták a három kockacukorból álló fejadagot, Sauer maga köré gyűjtötte a felsősöket, a zsebéből pedig egy üvegcset húzott elő. Formalinban hosszú, lándzsaszerű fűzlevél volt, az üveg alján pedig apró magok. – Látják, ez a levél, amelyből most milliósámmra hever itt lábunk alatt látszólag élettelenül az avarban, a tavasszal még ilyen volt. Földről csillogó, mintha meggyantázták volna, fonákját pedig – s ezt már mutatta –, ezüstös szórbevonat borította. Nos, a levél, miután tavasztól őszig végzi feladatát, a napsugár segítségével széndioxidból és vízből cukrot, pontosabban cukrokat készít, leesik, hogy aztán humusz képződjék belőle, saját fájának gyökerét táplálja. Ezek a levelek – mutatott az avarra – azzal, hogy lehullottak, nem fejezték be természetbeli küldetésüket, feladatuk van még.

Veér Kálmán lelkiatya is úgy hallgatta ezt a rögtönzött előadást,

mint püspökét szokta, ha jól meg akarta jegyezni szavait, s közben érezte, hogy a túlvilági életet is valahogy így kellene magyarázni hittanórán, akkor mindaz, ami némi kétely nélkül nem fér a fejbe, talán valamivel kézzelfoghatóbb volna. Meg is jegyezte hangosan: – Ez a növények paradicsoma, de ha a növénynek lelke volna, az is a mennyországba szállna.

De Sauer még nem fejezte be. Egy újabb üveg került elő, amelyben ugyanolyan levél volt, mint az előbbiben, azzal a különbséggel, hogy itt a pihés levélaljon valami kis piros pontok voltak láthatók. Közelebb is ment mindenki, hogy megnézzze.

– Ezek a gubacsok. Kis élősdik, amelyek a fűzfadarázs lárváiból keletkeznek. Ez a fűz betegsége, de orvossága is egyben!

Ez, így megfogalmazva nem egészen volt érthető, nemcsak a gyerekeknek, de még az odafigyelő tanároknak sem. Sauer észre is vette, miként ráncolja homlokát matematikus kollégája, mert ez az ő képletekre berendezkedett agyába nem fért bele, Székely igazgató pedig úgy tekintett erre, mint egy novellára, amelyben a dolgok úgyis kiderülnek.

– Egy nagy tölgyön például – magyarázta tovább Sauer – mintegy háromszáz rovarfaj él, a fűzön csak mintegy hatvan-hetven. Sokuk szabad szemmel nem is látható. Ezek itt a legnagyobbak. Jó, hogy vannak, mert amikor a levél ősszel lehullik, ezek a rovarok a talajból előjövőkkel együtt megkezdik rothasztásukat, a humusztermelést. Ha most megemeljük e nedves avart, látni fogjuk, hogy alatta ott munkálkodnak a rovarok.

Találomra nyúlt le, s túrt kezével az avarba. Minden tökéletesen sikerült. Látva, hogy a gyerekek érdeklődése még nem lankad, s a tanártársak is mind több érdeklődő pillantást vetnek felé, jöhetett az ötperces ráadás.

– A levelek a napfényből, vízből és szén-dioxidból tehát cukrot tudnak készíteni. Ezt éppen úgy csinálják, mint ott a cukorgyárban – mutatott a távolról is jól látható cukorgyár füstölő kéménye felé. – Namármost az a cukor, amit a fa kitermel, csak önmaga további energiaforrásául szolgál. Ebből nyeri az erőt, hogy növekedjen, terebélyesedjen, kérgesedjen. Mint maguk is abból a kockacukorból, amit az imént szopogattak, erőt a további munkához. És amikor azt hisszük, a fa teljesen kiöregedett, elszuvasodott a kérge, letöredeztek ágai, tehát itt a vég, akkor jövünk mi. Itt, a koronája fölött – és mutatta, hol – levágjuk minden ágát, tehermentesítjük attól, amit már nem bír elviselni. De a fa százával jelentkező rügyének mindegyikéből őszre ilyen kosárfonásra alkalmas sarjat hajt.

Minden világos volt, mint fölöttük a kék ég, amely már havat sejtetett. Óriási sátra alá széledtek a gyerekek még egy újabb rohamra.

Csak Veér kíváncsiságát nem sikerült teljes egészében kielégíteni, mert amikor a gyerekek szétrebbentek, diszkrétén ugyan, de természetébe beleoltott cinizmussal megkérdezte: – Doktor úr, nem lett volna célszerűbb azokkal a magokkal kezdeni, tudja, így nem volt meg a kellő kontinuitás.

– Arról majd a tavasszal, esperes úr – mondta sértődését a papnak az egyházi hierarchia létráján egy fokkal feljebb tolva, amit viccelődésnek is lehetett venni, tudva, hogy ez az atya – lehet, soha meg nem valósuló – nagy álma. – A fák nemi életéről majd akkor beszélünk – tette hozzá.

– Itt élek harminc éve, de valójában sejtelmem sincs, hogyan szaporodik a fűz – mondta Klein, s minthogy hangjából egyfajta őszinte érdeklődés csengett ki, aminek Sauer sosem tudott ellenállni, rögtönzött is végül egy olyan előadást, hogy aztán többen otthon suttymban számolgattak, összeadtak, kivontak és osztottak. Mert e bonyolult művelettel a helyszínen csak a matematikus végezhetett.

– Tudományos ismereteink azt bizonyítják – magyarázta Sauer –, hogy egy hetvenéves férfinak életében öt-öt és fél ezer magömlése van, azaz majdnem ugyanennyi ivarsejtje, már ha úgy vesszük, hogy mindig egy a megtermékenyítő hatású. Az első a tobozmirigyek elhalásával, tehát – mint ezeknél a mi gyerekeinknél – 12–14 éves korban fejlődnek ki . . .

– De tanár úr, ez mégsem ide való téma! – háborodott föl a lelke mélyéből Székely igazgató.

– De miért nem? – kérdezett vissza a természettanár. Ez tudomány, tiszta szaktudomány, a legutóbbi berni kongresszuson tették közzé. De abba is hagyhatom.

Székely hirtelenében nem tudott mit válaszolni. Ismét szembe kellett néznie a már nem is kis problémájával: ezt az embert egyszerűen nem tudja megfékezni. Más bele se mert volna kezdeni, ő meg pimaszkodásához még a tudományt is segítségül hívja. Tudta-e Sauer, hogy csak két szóra, de csak kettőre, a tudományra meg a művészetre Székely mindig összerezzen? Dehogy volt ő a tudomány ellen! Csakhogy ez a Sauer nem ismer határt. S végül mindig igaza is van. Az igazgató megint azt érezte: ahogy ő képes meghipnotizálni a többieket, őt is így kábítja el Sauer. Az arcára kiült zavart most is mindenki látta, ezért haragudtak rá, irigyelték Sauer.

S amikor Sauer Jakab már fordult volna, hogy a csatornaárok kishídján át csatlakozzon a diákokhoz, Székely mégis engedélyezte

neki, hogy folytassa, de halkabban, nehogy egy szó is, akár a hímpor, elszálljon valamely gyermekfülbe.

– Nekünk tehát, mondtam már... Ezzel szemben egy fűznek körülbelül húszezer magja van. Hogyan fejlődik ki? Ha csak két-három napra fagyponthoz fölé emelkedik a hőmérséklet februárban, kibomlanak a barkák, és virágporukat a hideg levegőbe szórják. A hím ivarú virág pollenszemei megtapadnak a nő ivarúakén, megtörténik a megtermékenyítés, s fejlődésnek indul a virág, amelyből mag keletkezik. A fűzfamagról tudni kell azt is, hogy tápanyagtartaléka olyan csekély, hogy lehullása után néhány napon belül ki kell csíráznia. Ezzel szemben a bükké, mondjuk, vagy a tölgyé akkora, hogy az átteleléshez is elegendő. Az emberi ivarsejt csak két-három napig „él”, a lóé öt-hat napig, a vaddisznóé pedig tíz-tizenöt napig is.

– Szóval akkor mi gyakorlatilag csak fűzfák vagyunk – vont a le a következtetést Székely igazgató.

– De tudnunk kell, hogy van bükk és tölgy is.

Veér számára olyannak tűnt ez, mint egy jól sikerült tábori mise, de önérzete nem engedte meg, hogy ezt kimondja.

Sértődötten állt most is Stern mellett a gimnáziumi tanári szobában, hosszú-hosszú perceknek érezve azt a pár másodpercnyi mérges pillantást, ami Székely szeméből lövellt. S amikor az igazgató úgy érezte, a hipnózis már hat lassan, tagoltan mondta: „Deliberandum est diu, quod statuendum semel.” Akik értették, tudták, ez önmagának szól, a latinban kevésbé járatosak pedig azt hitték, így hangzik a valójában nem létező felsőbb utasítás. Ismét szünet következett, majd a megöszült igazgató kiadta az utasítást: vasárnap fél háromkor gyülekező a gimnáziumban.

– Ennél a Sauernél szívósabb sarjat én még nem láttam – kommentálta Stern Veérnek az esetet, mire Klein oldalról vetette csak oda: „Bükkfasarj, uraim.”

Hányszor megbánta már Stern, hogy annak idején azért az orfeumi énekesnőért otthagya a kalocsai intézet árkádjait. Aztán a nő ismét vonatra szállt, őt meg büntetésből ide helyezték. Itt rostokol azóta is, pajeszt húzogatva, ha diákja nem tudja egyből megmondani, mikor következett be a sedeni kapituláció, vagy ki kinek az oldalán harcolt a krími háborúban. Ezzel szemben Sauer doktorált, s imádják a gyerekek, mert a legbonyolultabbnak tűnő dolgokat is magától értetődően adja elő.

Székely igazgató természetesen már a szombat esti díszbemutatón is ott volt, mert azt, hogy előre ne nézze meg, amit a tanulók is látnak, mégsem engedhette meg magának. Mint illet, Wagner jegyző mellett

ült, ott voltak a feleségek is meg a város színe-java. Weis igazgató viszont szándékosan éppen ezen a napon utazott föl Pestre a családdal, hogy magyarázkodnia se kelljen távolmaradásáért. Kovács doktorék, Vécseiék, Baloghék és Kochán Alice és lánya, Flóra mind ott voltak, pódiumra emelt székeken foglaltak helyet az utolsó sorban, mert ugye, a moziban a hátsó a legmegfelelőbb hely, nem úgy, mint a színházban. Sauerék is gondolkoztak, rábízzák-e a gyereket Schuch Ervinékre, akik mindig szívesen vállalták a felügyeletet, de miután megtudták, hogy Schuchné sem szeretne lemaradni a nagy eseményről, otthon maradtak. Majd holnap a diákokkal. Egyébként is, jártak ők már mozgóképszínházban, akkor este még beszélgettek is arról, hogy Az orléans-i szűz volt az első film, amit közösen néztek meg a Royal Orpheumban, de azon már nevettek is, hogy a filmre nem is nagyon emlékezhetek, mert a sötétben egymással voltak elfoglalva. Méliès Utazás a holdba filmjére inkább Aranka, a Dreyfuss-ügyre pedig Jakab emlékezett, sőt mintha azt is tudni vélte, hogy Dreyfuss anyja egy Esterházy-leszármazott volt.

Már másnap reggel elterjedt a hír, hogy szenzációs volt a filmbemutató, mindenkinek a zombori lányok játéka tetszett legjobban. Az előkelőbbje persze megvette a Mozi Ujságot is, amit a mozis felesége személyesen árult az előadás előtt, aki aztán a „színen” is megjelent, s énekelt a lányok helyett, sőt hangjával a Rákóczy-emlékmű leleplezésének szónokát is helyettesítette. A Mozi Ujságot Sauer is már vasárnap templomba indulás előtt megvette, át is lapozta délutánig, de nem sok érdekességet talált benne, kivéve azt a hírt, hogy elkészült Stelan Rye A prágai diák című filmje, amelyről Pesten is hallott már valamit, akkor, amikor Pichlerrel egy festőtársaságban volt. Még hozzá valami olyasmit emlegettek, hogy ez lesz a jövő filmje: valami kettőssége és fojtott, sejtelmes légköre miatt az expresszionizmus előfutára. Ezt éppen az ő földije, Ziffer mondta, aki filmügyekben a legjáratosabbnak látszott.

Három rövidfilmet vetítettek valójában. Ez volt a nagy szenzáció. Az első kettőn népviseletbe öltözött lányok magyar, szerb, német és rutén táncokat mutattak be, amelyhez kézzel hajtott lemezjátszó szolgáltatott zenét, s valóban Bosnyákné énekelt. A harmadikról, a zombori Rákóczy Ferenc-szobor leleplezéséről szóló, Sauert nagyon emlékeztette egy már látottra, azzal a különbséggel, hogy az emlékeiben élő a szabadságharcos hamvainak hazaszállítását is mutatta. Még az is eszébe jutott egy-két hosszabbra nyúlt jelenet között, hogy azt is ugyanaz a rendező készítette, aki A szabadkai dráma címmel egy bűnügyi filmet is forgatott. Valami lengyel nevű volt,

Zsitkovszky, ha jól emlékezett.

Nagy volt a nyüzsgés a kifeszített sátor előtt, ahol zúgott a gőzlokomobil hajtotta áramfejlesztő, a lendkeréken elhelyezett színes égők pedig szabályos piros, kék és zöld köröket rajzoltak. Hát aki ezt este, sötétben látta! A masina sok gyerek számára érdekesebb volt, mint a filmen látott tánc, de mindenki hálás volt, hogy ott lehetett az eseményen.

Pedig ez még csak bevezetője volt ennek a Stein által baljósnak megítélt esztendőnek, amelyről a történelemtanár azt állította, sok rosszat hoz majd. Ide Ú.-ba eddig csak jót hozott. A mozi után meztelen fürdőző nimfákat a gimnáziumi tárlatra, amelynek a kamasz fiúk örültek a legjobban. (Ezt a művészet nevében nyelte le keserű pirulaként Székely igazgató.) Különösen az intézetben napokig csak a „megélt” szerelmi kalandorokról meséltek a fiúk. Nem is volt igazi menő az, aki „abba” bele nem kóstolt. Keringtek tehát a mesék, mint a lendkerék, egészen az iskolaév végéig. Akkor pedig egy papszentelő került az érdeklődés középpontjába, majd a helybeli Dulcis „football versenyt” szervezett. Volt esemény bőven.

Még nyár volt, amikor újból furcsaságnak néztek elébe. „Jön a repülő ember!” – dobolta a kisbíró, a falragaszok pedig azt hirdették: *„Száríts János szabadkai aviatikus augusztus 19-én a vásártéren d. u. 3 órakor MONOPLÁNJÁN több FELSZÁLLÁST rendez. Kedvezőtlen idő esetén a repülő nap augusztus 26-ra halasztódik.”*

Sauer keze ebben is benne volt, merthogy ezt az attrakciót meg a cukorgyár pénzelte, de most legalább Székely igazgatónak ezzel nem akadt gondja. Szünet volt még. Sajnálhatták is a vidéki diákok, hogy lemaradtak erről az eseményről. De aki élt és mozgott a városban, ott volt, kivéve a mecénást. Weis igazgató ugyanis, mert a moziba sem ment el, úgy találta, elég itt a pénzének a jelenléte. A közönség söröshordókra szögezett deszkákon állva nézte végig a nagy csodát. Előbb a galambra hasonlító kicsi embert csodálták, amint alulgom-bolós børsapkában s arcára tapadó szemüveggel bontogatja a zöld színű ponyvával beborított gépmadarat. Ez a vetkőztetés a stol-verkárusok nagy öröme sokáig eltartott. Az izgalom azért a nagy melegben sem álmosított el senkit sem, még Székely igazgatón sem látszott, hogy ezúttal lemondott délutáni pihenőjéről. S lám, egyszer csak megjelentek a gépmadár kerekei, aztán elől a nagy légcsavar, ami mögött valami bonyolult szerkezetet lehetett kivenni, és végül a szárnyakról is lekerült a lepel. Pőréen állt most már ott a gép, mint egy Pichler-modell a zörgő csontjaival. A festő, aki kisfia kezét fogta, hallgatott, a hasonlat is csak Sauernek jutott eszébe, de nem tette

szóvá. Mielőtt a mechanikus odalépett volna a géphez, hogy segédeivel beindítsa a masinát, Pichler két kézzel húzta fejébe kalapját, mire ezt tette Sauer is.

– Sikerülni fog? – kérdezte Sauer Pichlertől.

– Ha már a La Manche-ot átrepülték, miért ne emelkedne föl ez is. Egyébként is három éve űzi ezt a sportot – válaszolta.

A biztonság kedvéért Kovács doktorék az elsősegélynyújtáshoz egész kis tábori kórházat hoztak ki kocsifogaton. Lett is dolga a doktornak, igaz, nem Sarićot kellett visszahozni az élők sorába, hanem Wagner jegyző feleségét, akinek szalmakalapja nem nyújtott kellő hűvöst, és a nagy hőség és izgalom hatására olyan rosszul lett, hogy szanatóriumba kellett szállítani. Agyvérzést kapott, Kovács doktor hetekig gyógyította.

De az év szenzációja, mármint ez a második, tökéletesen sikerült. Sarić háromszor is a magasba emelkedett, és leereszkedett a pázsitra. Végül már csak a szoknyák és kalapok jelentettek gondot, mert azoknak a gépmadár nem kegyelmezett.

A nagy attrakció után hová vezethetett volna az út, mint a kaszinó sörözőjébe, Witmannhoz, ahol Sauer leginkább azon töprengett, vajon mi történt Pichlerrel. Itt is jobbára szótlan maradt, valami olyasmit mormogott, hogy nem megy vissza Pestre, de itthon sem marad. Másnap már csomagolt is, és elutazott Boszniába, a tanítás első napján pedig Sauer már Dubrovnikból kapott tőle üdvözlőlapot.

(Folytatjuk)

